

<https://energypress.gr/news/kritiria-patriotikis-energeiakis-politikis>

του Ευστάθιου Χιώτη

Κριτήρια πατριωτικής ενεργειακής πολιτικής

26 11 2024 | 07:30

Μαθήματα πατριωτισμού

Ο Πρωθυπουργός κύριος Κυριάκος Μητσοτάκης έφερε στην επικαιρότητα τον πατριωτισμό ως κριτήριο ενεργειακής πολιτικής στην ομιλία του στις 21/11/24 στη Νάξο. Απευθυνόμενος στο εκλογικό μήλο της έριδος, τα «ακραία κόμματα». **Είπε:**

«Παρακολουθώ με προβληματισμό να αναπτύσσεται ρητορική από ακραία κόμματα κατά των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Είναι τελείως εσφαλμένη λογική. Οι ΑΠΕ θα επιτρέψουν στη χώρα να αποκτήσει ενεργειακή αυτονομία και θα συνεισφέρουν στη μείωση του κόστους ενέργειας», υπογράμμισε ο πρωθυπουργός. «Όλη αυτή η φιλολογία κατά των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι επικίνδυνη και δεν είναι **πατριωτική** γιατί δεν είναι **πατριωτικό** να εισάγουμε φυσικό αέριο και πετρέλαιο όταν μπορούμε να εκμεταλλευτούμε τις εγχώριες πηγές ενέργειας τις οποίες ο Θεός μας έδωσε απλόχερα. **Αληθινός πατριωτισμός** είναι να αποκτήσει ενεργειακή αυτονομία η χώρα μέσω των ΑΠΕ».

Για τον απεχθή και αποτρόπαιο λιγνίτη ούτε λόγος! Για άλλους όμως είναι «το [Άγιο χώμα](#) το Ελληνικό». Από την άλλη πλευρά, ασφαλώς υπάρχουν περιθώρια εύλογης κριτικής που αφορά τους χειρισμούς αδειοδότησης και επιδότησης και όχι τις ΑΠΕ καθαυτές. Και εννοώ τις αθρόες αδειοδοτήσεις φωτοβολταϊκών σε γη υψηλής παραγωγικότητας στη [Περιφέρεια Θεσσαλίας](#). Εδώ πλέον το πατριωτικό θέμα προκύπτει με δύο όψεις. Την προφανή ανάγκη κάθαρσης και αφετέρου την άνεση των επενδυτών να μισθώνουν ακριβά τη γη, έμμεση ένδειξη ότι πληρώνουμε ακριβά τις υπηρεσίες τους. Έρχομαι πλέον να κατανοήσω τη [θέση](#) του Υπουργού κυρίου Σκυλακάκη: «Δεν είναι δίκαιο οι καταναλωτές να επιδοτούν τους παραγωγούς πράσινης ενέργειας. Δεν μπορεί ο μέσος καταναλωτής που είναι μισθωτός με εισόδημα 1.300 ευρώ τον μήνα να πληρώνει επιδοτήσεις στους παραγωγούς “πράσινης” ενέργειας». Ούτε ουρανοκατέβητα κέρδη θα προσθέσω εγώ.

Δεν γνωρίζω πόσο είναι πειστικός ο Πρωθυπουργός με την έμφαση στον πατριωτισμό, γιατί δεν αρκούν τα λόγια. Μας δίνει όμως την ευκαιρία σύντομης ανασκόπησης στην πράξη της επίκλησης του πατριωτισμού στα θέματα ενέργειας.

Θερμός θιασώτης του «πατριωτισμού» και ο Γιάννης Μανιάτης, πρώην υπουργός Ενέργειας. [Αντιγράφω](#): «Έχοντας στο ενεργητικό του την πιο επιτυχημένη διαχείριση στον ενεργειακό σχεδιασμό της χώρας ως υπουργός Ενέργειας τονίζει ότι η “πράσινη μετάβαση” δεν μπορεί να γίνει δίχως την αξιοποίηση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου που έχουν εντοπιστεί στις θαλάσσιες περιοχές μας. Υπογραμμίζει ότι “κλιματικός πατριωτισμός” δεν σημαίνει ότι θα εγκαταλείψουμε τις πλουτοπαραγωγικές πηγές που διαθέτουμε για να κάνουμε ένα “πράσινο” άλμα στο κενό, αγνοώντας και τα δυνητικά έσοδα πολλών δισεκατομμυρίων και την ενεργειακή πραγματικότητα.

Γενναιόδωρη η προσφορά του. Για να μεγιστοποιήσει τη συμβολή του μάλιστα μας χάρισε κοιτάσματα υδρογονανθράκων πριν ακόμη τα εντοπίσουμε. Και η κοινή γνώμη έχει πεισθεί, σε βαθμό που ευγενικά [εγκαλείται](#) ο Πρωθυπουργός γιατί «λησμόνησε να αναφέρει ότι εκτός από τον ήλιο και τον άνεμο που μας χάρισε “τόσο

απλόχερα” ο Θεός, η χώρα μας διαθέτει και υποθαλάσσιο πλούτο, ήτοι, φυσικό αέριο (πρωτίστως) και πετρέλαιο».

Εκπλήσσομαι! Γιατί μιλάμε για υποθετικά κοιτάσματα υδρογονανθράκων και διαγράψαμε το μοναδικό διαθέσιμο ορυκτό καύσιμο, το λιγνίτη, αλλά και τα δισεκατομμύρια επενδύσεων σε ορυχεία και λιγνιτικούς σταθμούς;

Αναδύονται πάντως πρόσφατα και νεοφανείς πατριωτικές εμπνεύσεις. «**Πατριωτική ενέργεια**» είναι η «Εξασφάλιση επαρκείας ηλεκτρικής ενεργείας που να καλύπτει τις ανάγκες της χώρας και την καθιστά κόμβο για εξαγωγές σε γειτονικές χώρες, Κύπρο και Ισραήλ. Τέτοια φιλοδοξεί να γίνει η χώρα μας με την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών (ΑΠΕ) και των υποθαλασσίων καλωδίων στην περιοχή μας αλλά δεν αρκεί». Τι μας λείπει; Η πυρηνική ενέργεια υποστηρίζουν με αμφίβολα επιχειρήματα. “Επέστη ο καιρός να εισέλθω κι η Ελλάς στην πυρηνική λέσχη της γειτονιάς μας με πολλαπλά οφέλη».

Σε ασυνήθεις περιπτώσεις «πατριωτικής έξαρσης» φθάνουμε σε συμφωνία, όπως η στήριξη από ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ της εξαγγελίας Σκρέκα για τη διασύνδεση ηλεκτρικών δικτύων με την Κεντρική Ευρώπη. Με το πατριωτικό **οκεπτικό**: «Γνωρίζουμε πολύ καλά πως τα μεγάλα έργα ηλεκτρικών δικτύων ξεπερνούν τον χρονικό ορίζοντα οποιασδήποτε Κυβέρνησης. Χρειάζονται εθνική υποστήριξη. Το ΠΑΣΟΚ – Κίνημα Αλλαγής, ως βαθιά πατριωτικό κόμμα, στηρίζει την υλοποίηση αυτής της πρότασης, που θεωρούμε πως αποτελεί βασική και κρίσιμη υποδομή για την χώρα».

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι είναι «πατριωτική πράξη», όχι μόνο η προστασία της πατρίδας από όποια επιβουλή, αλλά κατ’ επέκταση και η αυτονόητη διακομματική συνεννόηση σε εθνικά θέματα, δεδομένη σε άλλες χώρες, χωρίς διεκδικήσεις περγαμηνών πατριωτισμού.

Κρίσιμες ενεργειακές επιλογές

Έχει ενδιαφέρον να δούμε στη πράξη ποιες ήταν οι πατριωτικές επιλογές στα τρία βασικά ενεργειακά θέματα την περίοδο 2019-20, που δεσμεύουν έκτοτε ασφυκτικά την ενεργειακή πολιτική και με υψηλό κόστος μάλιστα που μεταβιβάστηκε στους οικιακούς καταναλωτές και στη βιομηχανία. Εννοώ την απολιγνιτοποίηση, την εκποίηση της μετοχικής πλειοψηφίας της ΔΕΗ και την άμεση απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας.

Η κατάσταση της ΔΕΗ περιγράφεται ως τραγική το 2019. «Κανένας δεν θέλει να πάρει τη ΔΕΗ γιατί είναι στο χείλος της καταστροφής και δεν υπάρχει κανένας τρελός που να θέλει να αγοράσει ζημιές. Στο επίπεδο της εξυγίανσης, αναδιάρθρωσης της ΔΕΗ μιλάμε για μέτρα όπως το κλείσιμο λιγνιτικών μονάδων που μας κοστίζει ακριβότερα από το αν ήταν κλειστές. Θα πρέπει να πάμε σε μία σταδιακή απόσυρση λιγνιτικών μονάδων με ένα παράλληλο πρόγραμμα εθελούσιας εξόδου των εργαζομένων».

Οφείλουμε άραγε να αναγνωρίσουμε τον πατριωτισμό αυτών που κατάφεραν να απαλλαγούμε από τη ζημιογόνο ΔΕΗ και πολύ περισσότερο να κλείσουν τους λιγνιτικούς σταθμούς; Ας δούμε πως τα κατάφεραν. Προχώρησαν το 2021 σε δανεισμό που προεξοφλούσε το κλείσιμο των λιγνιτικών σταθμών, χωρίς όμως να προβλέπεται αντικατάσταση με ισοδύναμο βαθμό εκμετάλλευσης. «Η ΔΕΗ, σίγουρη για την στρατηγική της των χαμηλών τιμών φυσικού αερίου και της απόσυρσης των λιγνιτικών μονάδων, προχωράει στην σύναψη δύο μεγάλων δανείων με ρήτρα CO₂, όντας σίγουρη για τον ακαριαίο θάνατο των λιγνιτικών, λόγω φθηνού φυσικού αερίου και υψηλών τιμών των ρύπων (Κ. Σταματάκης, 2022)».

Με τη λογική αυτή οδηγηθήκαμε στην απολιγνιτοποίηση σε χρόνο ρεκόρ για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Είναι αρκετές οι χώρες στην ΕΕ, στις οποίες ο άνθρακας εξακολουθεί να συμμετέχει στην ηλεκτροπαραγωγή σε σημαντική αναλογία και μάλιστα οι χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης εξακολουθούν να απαλλάσσονται από τα δικαιώματα εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα, τον ιδιότυπο αυτό φόρο, ενώ η Ελλάδα έμεινε απέξω. Θα κάνω τη σύγκριση με τη Γερμανία, επειδή έχει το

προβάδιση στην ενεργειακή μετάβαση. Το κλείσιμο των λιγνιτωρυχείων νομοθετικά προβλέπεται να γίνει το αργότερο το 2038, αλλά καταβάλλονται προσπάθειες να επισπευσθεί μέχρι το 2030 έως 2035. Τα λιγνιτωρυχεία λειτουργούν και σήμερα με κέρδος και ο άνθρακας συμμετέχει σε αναλογία 20 με 25% στο μείγμα ενεργειακής παραγωγής.

Στην Ελλάδα προχωρήσαμε ήδη σε μεγάλο βαθμό στην απολιγνιτοποίηση, την ολοκλήρωση της οποίας προβλέπει η ΔΕΗ το 2026. Προηγούμεθα δηλαδή από τη Γερμανία κατά δέκα έτη, αλλά δεν πρόκειται για μετάβαση αντικατάστασης του λιγνίτη με ΑΠΕ. Είναι άλμα στο κενό από πλευράς ενεργειακής ασφάλειας και κόστους. Αυξήθηκε η συμμετοχή των ΑΠΕ, και μάλιστα εντυπωσιακά λόγω κινήτρων, αλλά περιορίστηκε πλέον η ενεργειακή μας ασφάλεια στα υδροηλεκτρικά μόνο, λόγω της αστάθμητης στοχαστικότητας των ΑΠΕ. Η συμμετοχή φυσικού αερίου φθάνει στο 50% τις εργάσιμες ημέρες και προσδεθήκαμε στο πλέον επισφαλές και ρυπογόνο καύσιμο. Θεωρείται επιτυχία η αύξηση των πλωτών μονάδων FSRU, διαχείρισης (αποθήκευσης και επαναεριοποίησης) υγροποιημένου φυσικού αερίου, αλλά χωρίς μέτρηση και έλεγχο διαρροών μεθανίου, που είναι κατά πολύ βλαπτικότερο από το διοξείδιο του άνθρακα. Ίσως είναι υπερβολή όταν τα τάνκερς κινούνται «άτυπα» (Εικόνα 1).

Εικόνα 1. «Άτυπη» [διακίνηση καυσίμων](#) στις ελληνικές θάλασσες. Δεν προορίζεται ασφαλώς σε μικροκαταναλωτές. Οι αποδέκτες είναι μετρημένοι στα δάκτυλα και παραμένουν γνωστοί άγνωστοι, στη εποχή των δορυφόρων και των drones.

Αλλά και οι ίδιες οι μονάδες FSRU σε περιόδους κρίσης είναι ευάλωτοι εκρηκτικοί μηχανισμοί που απαιτούν στρατιωτική άμυνα. Αλλοίμονο! Ζούμε σε εποχή που και στις «καλλίτερες γειτονιές» κόβονται καλώδια και ανατινάσσονται αγωγοί. Στη Χώρα μας προηγείται των κέρδος των «θεσμικών μετόχων» από την εθνική ενεργειακή ασφάλεια;

Αλλά και με οικονομικά κριτήρια η εξουθενωτική εξάρτηση από το φυσικό αέριο είναι επισφαλής. Η τιμή του φυσικού αερίου στην αγορά εξαρτάται από τη ζήτηση, ιδιαίτερα μάλιστα στις ασιατικές χώρες που είναι ανταγωνιστικοί αγοραστές, από τον καιρό, την πολιτική των ΗΠΑ, την έκβαση των πολέμων στην Ουκρανία και στο Ισραήλ, την «άτυπη» διακίνηση καυσίμων από τη Ρωσία, την αποθηκευτική ικανότητα των καταναλωτών και άλλους παράγοντες που κάνουν τελικά τη πρόβλεψη τιμής στοχαστική, περισσότερο και από τις ΑΠΕ. Πέρασαμε τη κρίση φυσικού αερίου το 2022-23, αλλά κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει ότι δεν θα υπάρξει και άλλη. [Κάποιοι](#) την βλέπουν να έρχεται.

Πόσο ζημιογόνα ήταν η απολιγνιτοποίηση ακούσαμε με καθυστέρηση μερικών ετών από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό τον Ιανουάριο 2024, στο πλαίσιο της παρουσίας του στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ του [Νταβός](#), σε πάνελ για την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ. Είπε ο κύριος Μητσοτάκης: «επί του παρόντος εμείς είμαστε ένας καθαρός εισαγωγέας. Και για να σας δώσω κάποια στοιχεία να καταλάβετε, όταν η Ελλάδα αποφάσισε πριν από τέσσερα χρόνια να απομακρυνθεί από τον άνθρακα, αποφασίσαμε να χρησιμοποιήσουμε το φυσικό αέριο ως ένα καύσιμο μετάβασης. Δεν έχουμε πυρηνική ενέργεια. Οπότε, όπως καταλαβαίνετε, ήταν η μόνη προφανής επιλογή. Ξοδέψαμε 7 δισεκατομμύρια ευρώ το 2022 για να εισάγουμε φυσικό αέριο και κανονικά το ποσό που απαιτείται είναι 1 δις».

Τον Οκτώβρη που μας πέρασε καταφέραμε να κάνουμε σημαντικές εξαγωγές, εις βάρος όμως των καταναλωτών στην Ελλάδα. Το λογισμικό του ευρωπαϊκού δικτύου δίνει προβάδισμα σ' αυτούς που πληρώνουν το ρεύμα **ακριβότερα** και δεν φροντίσαμε με την άδεια λειτουργίας των σταθμών παραγωγής να επιβάλουμε ρήτρα προστασίας της εγχώριας κατανάλωσης.

Βέβαια, η επιβάρυνση των έξι δις, υπερβαίνει κατά πολύ τα έσοδα από την εκποίηση μετοχών της ΔΕΗ, συνεπεία της οποίας το Δημόσιο έχασε την πλειοψηφία μετοχικού κεφαλαίου. Ας κρατούσαμε τουλάχιστον το 51%. Την επιβάρυνση των έξι δις ανέλαβαν εκόντες άκοντες και εν αγνοία τους οι καταναλωτές - με κάποια συμβολική έστω ελάφρυνση επιδοτήσεων - οι οποίοι έκαναν στο ακέραιο το «πατριωτικό τους καθήκον», ενόσω οι παραγωγοί κατέγραφαν «ουρανοκατέβατα» κέρδη. Απευθύνομαι σε νοήμονες και δεν χρειάζονται σχόλια για τις συνέπειες της απολιγνιτοποίησης στην πατρίδα μας, όταν μάλιστα η ακρίβεια των γεγονότων διασφαλίζεται με δηλώσεις του κυρίου Πρωθυπουργού.

[Ο ρόλος του λιγνίτη στη μετάβαση σε ΑΠΕ](#)

Τον Μάρτιο του 2022 ο Πρωθυπουργός υποστήριζε την ανάγκη να **μπει πλαφόν στο φυσικό αέριο** για να προστατευθούν οι πολίτες από τους κερδοσκόπους. Το Δεκέμβριο του 2022, στο τελευταίο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του έτους, δήλωνε ότι είμαστε κοντά στο να μπορέσουμε να επιβάλουμε ένα ανώτατο πλαφόν στην τιμή του φυσικού αερίου. Ο λιγνίτης βέβαια δεν αφήνει περιθώρια κερδοσκοπίας, αλλά αυτό δεν έχει εκτιμηθεί. Ίσως να είναι και το ενοχλητικό μειονέκτημα.

Οι καιροί ωρίμασαν, και χωρίς πλαφόν ακόμη στην αγορά αερίου, τον Ιούλιο του 2024 ο **Πρωθυπουργός**, μιλώντας στην Ουάσιγκτον διαβεβαίωσε το αμερικανικό ακροατήριο για την ανάγκη της Χώρας σε περισσότερες υποδομές FSRU. Όπως τόνισε ο Πρωθυπουργός, «στο τέλος της ημέρας πάντα θα χρειαζόμαστε συμβατική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Στην περίπτωση της Ελλάδας, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, αυτό είναι το φυσικό αέριο. Γι' αυτό χρειαζόμαστε σήμερα

περισσότερα σημεία εισόδου για την επαναεριοποίηση του LNG”. Δέσμευση εις βάρος του λιγνίτη ασφαλώς, ο οποίος είναι ασυναγώνιστος σε περιόδους κρίσεων και ανταγωνιστικός του φυσικού αερίου με κανονικές συνθήκες, όπως έδειξε μελέτη του Εθνικού Μετσόβιου [Πολυτεχνείου](#) για την Πτολεμαΐδα 5 (Εικόνα 2).

Εικόνα 2. Ο υπερσύγχρονος λιγνιτικός σταθμός Πτολεμαΐδα 5, κατασκευής 2023 κόστισε 1,5 δις. Στη Γερμανία θα λειτουργούσε μέχρι το 2035. Η ΔΕΗ προγραμματίζει να τον κλείσει το 2026. Προέλευση εικόνας [ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ](#) Πέτρου Τζεφέρη.

Είναι βέβαιο επίσης ότι, χωρίς πλαφόν ακόμη μέχρι σήμερα, η τιμή του φυσικού αερίου υπερδιπλασιάστηκε από τα τέλη Φεβρουαρίου 2024. Συνεπακόλουθα, το κόστος καυσίμου, το άθροισμα δηλαδή καυσίμου και δικαιωμάτων εκπομπής διοξειδίου, για το λιγνιτικό σταθμό Πτολεμαΐδα 5 με τις τρέχουσες τιμές είναι περί τα 90€/ kWh και για τους παραδοσιακούς σταθμούς φυσικού αερίου περί τα 115€/ kWh. Επιπλέον, με την προϋπόθεση ότι τα δικαιώματα εκπομπής διοξειδίου του

άνθρακα έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα, η αγορά του αερίου επιβαρύνει το ισοζύγιο πληρωμών κατά 90€/kWh, αλλά με τον λιγνίτη οι εκροές ελαχιστοποιούνται.

Ο εγχώριος λιγνίτης λοιπόν, στις τρέχουσες συνθήκες, είναι οικονομικότερος, φαίνεται όμως ότι για λόγους που δεν καταλαβαίνω δεν αποτελεί πατριωτική επιλογή. Ο υπεύθυνος υπουργός αποφάνθηκε το 2019: «οι λιγνιτικές μονάδες όταν λειτουργούν κοστίζουν ακριβότερα από το αν ήταν κλειστές».

[Η ερώτηση Νικήτα Κακλαμάνη στη Βουλή](#)

Συναφής με τα παραπάνω είναι η ερώτηση του Βουλευτή κυρίου Νικήτα Κακλαμάνη προς τον Υπουργό Ενέργειας και Περιβάλλοντος κ. Θ. Σκυλακάκη. Μεταξύ άλλων ερωτά: «Σε ποιες ενέργειες θα προβείτε για τη ρεαλιστική αναθεώρηση του προγράμματος απολιγνιτοποίησης της χώρας και ταυτόχρονη μείωση της εξάρτησης της χώρας από το φυσικό αέριο;»

Και η απάντηση: «Σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα απολιγνιτοποίησης η πορεία του είναι προδιαγεγραμμένη από το πολύ υψηλό κόστος του καυσίμου, που επιβαρύνει υπέρμετρα τους καταναλωτές και οδηγεί σε αυξημένες τιμές ρεύματος, όταν ο λιγνίτης συμμετέχει στο μίγμα. Το κόστος του, ακόμα και για τη νεότερη μονάδα της Πτολεμαΐδας 5, είναι σημαντικά μεγαλύτερο του φυσικού αερίου, ενώ η έλλειψη ευελιξίας των μονάδων καθιστά μη ρεαλιστική την συμμετοχή τους σε μια αγορά που κυριαρχείται ήδη από ΑΠΕ και απαιτεί συνεπώς, όχι μονάδες βάσης, όπως ήταν ο λιγνίτης, αλλά μονάδες αιχμής (μονάδες φυσικού αερίου, μπαταρίες, υδροηλεκτρικά, αντλησιοταμίευση).

Τα παλιά λιγνιτικά κοστίζουν σημαντικά πάνω από 200 ευρώ η μεγαβατώρα και η νέα μονάδα πάνω από 130 ευρώ. Η μείωση της εξάρτησης της χώρας από το φυσικό αέριο είναι πράγματι απολύτως θεμιτός στόχος και υλοποιείται με πλειάδα πολιτικών. Την υλοποίηση μεγάλων έργων αντλησιοταμίευσης, όπως η Αμφιλοχία, την επιτάχυνση της εισόδου μπαταριών, (με χρήση πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και με την ταυτόχρονη απελευθέρωση της αγοράς των μπαταριών που υλοποιήθηκε

στο πρόσφατο νομοσχέδιο), με προώθηση μεγάλων διασυνδέσεων (π.χ. καλώδιο Ελλάδα-Αιγύπτου, που θα μεταφέρει κυρίως αιολικά που συμπληρώνουν το ενεργειακό μας μίγμα) και προπαντός με την ενίσχυση των ΑΠΕ κυρίως με αιολικά και υπεράκτια αιολικά που έχουν μεγάλο αριθμό ωρών λειτουργίας και μειώνουν έτσι σημαντικά την εξάρτηση από τις θερμικές μονάδες. Η Ελλάδα στις πολιτικές αυτές βρίσκεται μεταξύ των πρώτων χωρών του κόσμου τα τελευταία χρόνια γεγονός που τις επιτρέπει να έχει μειώσει περισσότερο από κάθε άλλη χώρα της Ευρώπης και τα αέρια του θερμοκηπίου που εκπέμπει».

Πολύ σωστά! Αλλά με τι κόστος στους καταναλωτές και τι κέρδη στους παραγωγούς;

Εικόνα 3. Διακύμανση τιμής φυσικού αερίου μέχρι 25/11/4. Natural Gas EU Dutch TTF (EUR/MWh)

Προφανώς, οι παραπάνω εκτιμήσεις κόστους δεν έχουν λάβει υπόψη τη σταθερή αύξηση τιμής του φυσικού αερίου από το Φεβρουάριο 2024, όπως φαίνεται στο παραπάνω γράφημα (Εικόνα 3). Η αδυσώπητη εξάρτηση από το φυσικό αέριο επιχειρείται να αμβλυνηθεί με επιθυμητές- υποθετικές εξελίξεις, μετά από πέντε έως δέκα χρόνια, σε περίοδο μάλιστα που οι επενδυτές είναι πλέον διστακτικοί για τις ανεμογεννήτριες. Ορθώς επισημαίνεται η αντλησιοταμίευση της Αμφιλοχίας που θα λειτουργήσει του χρόνου, μετά από πενταετή διάρκεια κατασκευής. Αλλά η ΔΕΗ τι έκανε τόσα χρόνια; Γιατί επενδύει στη Ρουμανία αντί στην Ελλάδα; Γιατί δεν λειτουργεί τις διαθέσιμες μονάδες αντλησιοταμίευσης;

«Τα αντλητικά της ΔΕΗ, δυναμικότητας 700 MW, λειτουργούν στους Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς Σφηκιάς και Θησαυρού. Οι μονάδες αυτές είναι μονάδες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες, τα τελευταία χρόνια, με την τεράστια διείσδυση των ΑΠΕ, είναι άκρως απαραίτητες για τη βέλτιστη και αξιόπιστη λειτουργία των Ηλεκτρικών Συστημάτων. Παρά την αναγκαιότητα λειτουργίας νέων μονάδων αποθήκευσης, η ΔΕΗ υπολειτουργεί ή, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν λειτουργεί καθόλου τις δικές της μονάδες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, τις ανάστροφες υδροηλεκτρικές (αντλητικές) μονάδες, για λόγους καθαρά κερδοσκοπίας ([Σταματάκης](#), 22/10/23) .

[Η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας](#)

Μια άλλη κρίσιμη επιλογή ήταν η πλήρης απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας άμεσα από 1/11/2020 που [προαναγγέλλθηκε](#) θριαμβευτικά.

«Αναγνωρίζουμε το δικαίωμα της βιομηχανίας και κυρίως του μέσου Έλληνα για χαμηλότερο κόστος ενέργειας και θα ακολουθήσουμε τον ευρωπαϊκό δρόμο για να μειωθούν οι τιμές του ρεύματος». Αυτό ήταν το βασικό μήνυμα που έστειλε ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Κωστής Χατζηδάκης, κατά την ομιλία του στο συνέδριο του Economist. Ο κ. Χατζηδάκης τόνισε ότι το target model –που θα ξεκινήσει την 1η Νοεμβρίου- είναι η βασική τομή για φθηνότερη ενέργεια και θα εφαρμοστεί «όποια συμφέροντα και αν θιγούν και όποιες ιδεοληψίες και αν

ταρακουνηθούν. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα σπάσει αυγά!». Όλα αυτά όμως μέχρι τώρα αποδείχθηκαν αυταπάτες. Τελικά τα μούτρα μας σπάσαμε!

Τι έκαναν άλλες χώρες στη ΕΕ; Δε χρειάζεται να πάμε μακριά. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία αντιμετώπισαν τους ίδιους προβληματισμούς, την ίδια εποχή. Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στη [Βουλγαρία](#) βρίσκεται σε καθεστώς βαθμιαίας απελευθέρωσης που άρχισε το 2004 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Η αγορά περιλαμβάνει δύο τομείς, ένα με ρυθμιζόμενες τιμές και ένα με τιμές σε ελεύθερη διαπραγμάτευση. Οι [οικιακοί](#) καταναλωτές ανήκουν στη ρυθμιζόμενη αγορά και η βαθμιαία απελευθέρωση τιμών σχεδιάζεται να αρχίσει το 2026. Η απελευθέρωση της [χονδρικής](#) αγοράς που είχε προγραμματιστεί για την πρώτη Ιουλίου 2024 αναβλήθηκε κατά ένα χρόνο.

Η διαδικασία [απορρύθμισης των τιμών](#) στη Ρουμανία ξεκίνησε το 2007 και ολοκληρώθηκε την 1η Ιανουαρίου 2014, με εξαίρεση τους οικιακούς καταναλωτές. Για τους οικιακούς καταναλωτές, η διαδικασία προχώρησε σταδιακά και τελικά ολοκληρώθηκε στις 31/12/2017. Βέβαια, οι μεγαλύτερες [ρουμανικές εγκαταστάσεις](#) παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ανήκουν κατά πλειοψηφία στο ρουμανικό κράτος μέσω του Υπουργείου Ενέργειας. Αυτές περιλαμβάνουν παραγωγή από υδροηλεκτρικούς σταθμούς, πυρηνικούς σταθμούς και συμβατικούς σταθμούς άνθρακα.

Στη Χώρα μας, η άμεση απελευθέρωση της ηλεκτρικής ενέργειας, σε συνδυασμό με το έλλειμμα ισχύος λόγω απολιγνιτοποίησης και τη σύνδεση τιμολόγησης των καταναλωτών με τις τιμές χονδρικής οδήγησε τις τιμές στα ύψη και σε ουρανοκατέβαρα κέρδη των παραγωγών, τα οποία, όπως προσφυώς [παρατηρείται](#) «δεν πέφτουν από τον ουρανό, αλλά από τις τσέπες των καταναλωτών».

Επίλογος

Για όσους δεν γνωρίζουν τα επακόλουθα της πολιτικής άμεσης απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας στην Ελλάδα παραπέμπω στην [ερώτηση-πραγματεία](#) στη Βουλή του Βουλευτή κυρίου Νικήτα Κακλαμάνη. Σπάνια φθάνουν στη Βουλή τόσο τεκμηριωμένες και τολμηρές εισηγήσεις που κρούουν έγκαιρα τον κώδωνα του κινδύνου και υποδεικνύουν λύσεις.

Ναι! Στη πρωτοβουλία αυτή βλέπω πράγματι πατριωτικό κίνητρο ρεαλιστικής αναθεώρησης της ενεργειακής πολιτικής. Η ανάκτηση της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΗ από το Δημόσιο, όπως προτείνει ο κύριος Κακλαμάνης, θα έπρεπε να είναι απόλυτη προτεραιότητα και οφειλόμενη επανόρθωση.

Ο πατριωτισμός είναι ένα αστείρευτο θέμα με πολλές καυστικές απόψεις, τις οποίες αφήνω κατά μέρος για τους πολιτικούς και τους φιλοσόφους. Όσον αφορά την ενεργειακή πολιτική των τελευταίων ετών πιστεύω ότι η επίκληση του πατριωτισμού ως έσχατο καταφύγιο υποδηλώνει επιεικώς ένδεια επιχειρημάτων και αποφυγή ουσιαστικής αντιμετώπισης. Αλλά ήρθε η ώρα για το πατριωτικό στοίχημα του λιγνίτη. Θα επαναληφθεί το ατόπημα του 2022 που μας κόστισε το φυσικό αέριο επταπλάσια, και έκτοτε ξεχάστηκε;

Το στοίχημα είναι πλέον συγκεκριμένο. Με την τιμή του φυσικού αερίου σε άνοδο, τη προσφορά αερίου στην αγορά σε ανεπάρκεια, τη ΔΕΗ να έχει επενδύσει στη Ρουμανία εις βάρος έργων αντλησιοταμίευσης στην Ελλάδα και τον λιγνίτη οικονομικά ανταγωνιστικό, το ενεργειακό σκηνικό αλλάζει. Αργά ή γρήγορα θα χρειαστούμε για μερικά χρόνια ακόμη τους λιγνιτικούς σταθμούς Μελίτης, Μεγαλόπολεως 4 και Πτολεμαΐδας 5 ως σταθμούς βάσεως και δύο σταθμούς του Αγίου Δημητρίου ως εφεδρικούς για περιόδους αιχμής. Διαφορετικά θα είμαστε στο έλεος του φυσικού αερίου σε πιθανή ενεργειακή κρίση και θα δικαιωθούν απόψεις που θεωρούνται σήμερα [γραφικές](#), αλλά έχουν βάση.

Η ακρίβεια στην ενέργεια θα αντιμετωπιστεί μόνο με πολιτικές λύσεις. Η προσφυγή στην ΕΕ διαφαίνεται προσημαστική. Δεν κάνει νόημα αντί της τολμηρής παρέμβασης στην εσωτερική αγορά να επενδύουμε σε χίμαιρες. Πότε για να βάλουμε πλαφόν στην ελεύθερη αγορά φυσικού αερίου, αν είναι δυνατόν, και πότε να αλλάξουμε τον αλγόριθμο, το ιερό δισκοπότηρο της ΕΕ. Ενδεικτικά επισημαίνω μια συγκεκριμένη δυνατότητα άμεσης παρέμβασης και δεν είναι η μόνη δυνατή. Τα υδροηλεκτρικά έργα θα πρέπει να περάσουν και πάλι σε κρατικό έλεγχο. Σε περίοδο κλιματικής αλλαγής, σχεδιασμού εκτροπής του Αχελώου, εξυπηρέτησης από τα φράγματα τόσο της άρδευσης, όσο και της αντλησιοταμίευσης, ιδού η ευκαιρία πολιτικής παρέμβασης. Η στιγμή είναι κατάλληλη για να περάσουν τα υδροηλεκτρικά έργα και πάλι σε κρατικό έλεγχο. Επαινείται το έργο αντλησιοταμίευσης Αμφιλοχίας δικαίως και θεωρείται μοναδικό, στην πραγματικότητα όμως η κρατική [ΔΕΗ](#) προηγήθηκε ήδη σαράντα ολόκληρα χρόνια, από το 1985.

Ο Ευστάθιος Χιώτης είναι Δρ. Μεταλλειολόγος Μηχανικός ΕΜΠ, Μηχανικός Πετρελαίων Imperial College, πρώην διευθυντής στη Δημόσια Επιχείρηση Πετρελαίων και στο Ινστιτούτο Γεωλογίας και Ερευνών Υπεδάφους. Στο άρθρο εκφράζει προσωπικές απόψεις για την ενεργειακή πολιτική σε διαχρονικό ορίζοντα.

<https://independent.academia.edu/Chiotis>

https://www.researchgate.net/profile/Eustathios_Chiotis

<https://energypress.gr/search-content?keys=%CE%A7%CE%B9%CF%8E%CF%84%CE%B7%CF%82>